

**Osnovne tacke na stav Evropske federacije zaposlenih u
javnim službama (EFZJS) o razvojjima u sektoru otpada u
Evropi**

Završni dokument usvojen od strane izvršnog komiteta, 25-26/05/1998

Osnovne tacke na stav EFZJS o razvojjima u sektoru otpada u Evropi

Uvod

Kretanja u sektoru rukovodenja otpadima i ekološkoj službi u Evropi daju povecanu potrebu EFZSJ da razvije osnovne tacke svoje politike.

Smjer razvoja, problemi, zakonski propisi i sve više zaposleni jesu nalik za podružnice EFZSJ. U tm pogledu problemi i izazove su istovjetne za sindikate i njihovim clanovima. Nekoliko stotine hiljada radnika su zaposleni u sektoru koji postaje naglo evropski u perspektivi.

EFZSJ organizuje sindikalno radnike u javnim i privatnim kompanijama za otpad. Rukovodenje otpadima i ekološka služba (ukljucujuci preradu otpadnih voda) se smatra kao industrija u porastu. Evropska komisija, (zavod za zapošljavanje u Evropi 1995), predvida da ce se izmedu 1995-2000 godine stvoriti dodatnih 250.000 radnih mjesta u ekologiji kroz cele Evropske Unije.

Politicke tacke se zasnivaju na diskusiji tokom jednog sastanka u Berlinu (septembar 1997) i u Briselu (decembra 1997, aprila 1998) kao i na jednom osnovnom proucavanju o *Opštinskom rukovodenju industrijskog otpada u Evropi: Problemi, smer razvoja i multinacionalnost* (Služba za istraživanje privatizacije javnih službi, nadalje SIPJS, za EFZSJ, publikovano januara 1998). Razvijen je poseban dokument o *Multinacionalnoj strategiji i smjer razvoja u otpadnoj industriji, njihove implikacije na strategiju i praksu radnickog sindikata*. Više detalja o osnovnom dokumentu su dostupni za sektor energije, vode i lokalne uprave. Presjeci o obavezama i glavnim ugovornim uslovima koji djeluju u sektoru su takoder u bazi podataka. Opšti politicki smjer je razvijen na politickom dokumentu Internacionalnog javnog sektora za otpad (1993).

Politicki smjer Evrope o otpadu

- EFZSJ se slaže sa hijerarhijom o nacelima kod komiteta o strategiji otpada:
 - ⇒ Odgovarajuca strategija je zasnovana na prevenciji stvaranja otpada. Otpad bi trebao da se vrati nazad proizvodacima;
 - ⇒ Sekundarni prioritet je reciklaža otpada. Kao prvo da se dobije nazad sirovina. Kada to nije moguće, otpad se može spaljivati radi uštede u energiji. Veliki potencijal zapošljavanja ima sortiranje i recikliranje otpada;
 - Tek kada sve ovo nije moguće može da se uzme u obzir bezbedno odlaganje otpada. Implementacija ove strategije se sprovodi imajuci u vidu najboljih rešenja za okolinu uzimajuci u obzir ekonomske i socijalne troškove;
- Politicki fokus i instrumente za doista provodenje ovih principa se trebaju fundamentalno pojacati kroz:
- Smanjenje uloge tržišta u kontroli sektora za otpad. Katastrofa je da se otpad smatra kao trgovačka roba. Privatizacija, razbojnica konkurencija i monopolizacija u sektoru uništava mogucnosti za lokalnu, nacionalnu kao i internacionalnu inicijativu u kontroli proizvodnje, preveza i odlaganje otpada. U ovoj situaciji je i tržište rada takoder ugroženo. Razumna želja evropskih gradana da posjeduju bolju kontrolu otpada bi trebala biti podržana davanjem vecih kompetencija lokalnim i nacionalnim vlastima u polju uspješne borbe sa proizvodacima i operaterima otpada.
 - Povecane ekološke zahtjeve i instrumente za kontrolu u sektoru otpada bi trebalo provesti združeno u Evropskoj Uniji. Ovo ukljucuje sljedece:
 - ⇒ Potrebe za smanjivanjem supstanci štetne za okolinu u proizvodima i obezbeđivanje mogucnost reciklaže proizvoda;

Osnovne tacke na stav EFZJS o razvoju u sektoru otpada u Evropi

- ⇒ Potrebe za potvrđenim kontrolnim sistemima za okolinu i kvalitete, uključujući obucavanje osoblja u svim delovima sektora za otpad;
- ⇒ Specificne linije vodilje za bezbednost i zdravlje radnika u sektoru;
- ⇒ Ekonomske instrumente u rukovodenju protoka otpada;
- ⇒ Potrebe za zelenilom u sektoru;
- ⇒ Potrebe za ekološki i ekološki radne kvalitete operatora za otpad u javnim tenderima.
- Sortiranje otpada u izdvojenim delovima bi trebalo da se desi na što je mogućem početku izvora. Nakon toga trebalo bi da sledi zasebno sabiranje i odlaganje otpada. Samo onda je poznato šta je u stvari otpad. Ovo je važno kako iz ekološke perspektive tako i iz zdravstvene i bezbedne perspektive.
- Kako privatizacija službe za otpad ima implikacije na kvalitete usluga, mogućnost za demokratsku kontrolu i nadležnost nad privatnim kompanijama (posebno o obavezama i glavnim ugovornim uslovima), radnih mesta i radnih uslova, EFZSJ preferira javno vlasništvo.
- U nekoliko Evropskih država funkcioniše sistem ustupanje prava. EFZSJ smatra da ustupanje prava treba da bude rukovodeno preko demokratskih propisa uključujući pravo građana da znaju i pravo da učestvuju u propisima (pravo na korištenje informacija).
- Privatizacija i ustupanje prava ne treba da znači da javni organi ne investiraju više u rukovodstvu službe za otpad. Potreba za javne investicije ostaje jaka.
- Težnja ka maksimalnom profitu je jaka i naterace privatne kompanije da zaobidu pravila i propise u potražnji za najjeftinijom opcijom. Javne propise i javna kontrola i nadzor moraju da budu jaki kako tržište ne bi diktiralo pravac i način u upravljanju otpadom.
- EFZSJ smatra da bi bila potrebna harmonizacija propisa u EU (na visokom nivou) u prevenciji bacanja otpada. Opšta pravila treba da budu definirana za privatni i javni sektor da bi se izbegla konkurencija i izbegao pritisak na upotrebu najnižih standarda.
- EFZSJ je primetio da se stvara jak proces koncentriranja u sektoru za otpad ostavljajući samo nekoliko kompanija na tržištu. Proces koncentriranja je zasnovan na oštru konkurenciju vodeći ka socijalna svaljivanja i potkopavanju socijalnih standarda.
- EFZSJ smatra da postoje mesta za javne kompanije za otpad koje pružaju uslugu visokog kvaliteta. Meduopštinske kompanije koje vrše uslugu za nekoliko opština su jedan od načina za obezbeđivanje efikasne i efektivne usluge.
- EFZSJ želi da javni organi koji dodjeljuju ugovore i ustupanja prava privatnim kompanijama postave standarde za kvalitete u tenderima. Ove standarde za kvalitete moraju uzeti u obzir poštovanje kolektivnih ugovora u državama u kojim se vrši poslovanje. Inace poslovanje van granica i stacioniranje radnika vodi ka potkopavanju socijalne Evrope.
- Investicije od strane Evropske banke za rekonstrukciju i razvoj (dalje EBRR) ili Svjetske Banke u sektoru za otpad u centralnoj i istočnoj Evropi moraju imati priložene socijalne i ekološke uslove, koje će doprineti visokom standardu u sektoru.

Socijalna Evropa u sektoru za otpad

Žestoka konkurencija u sektoru za otpad vodi ka pritisku prema socijalnom standardu. Da bi se sprecio raspad ovih standarda, imperativ je Socijalna Evropa u sektoru za otpad. To znači:

- ⇒ Poštovanje propisa i kolektivnih ugovora radnicke klase. To će spreciti smanjenje cena na osnovu smanjivanja nadnica;
- ⇒ Poštovanje prava radnickog sindikata. Sindikati Evropskog sektora za otpad podržace jedan drugog u slucaju ozbiljnog ugrožavanja ovih prava;
- ⇒ Stvaranje radnih mesta. Također i sektor za otpad treba da ucini napor suradnje i da razvije linije vodilje za uposlenost u Evropskoj Uniji. EFZSJ primecuje da je strucna edukacija i obuka za nove kvalifikacije i vještine prioritet koji vodi ka uzajamno priznavanje kvalifikacija i vještina u EU;
- ⇒ Visoko kvalitetne uslove rada. Ovo će doprineti boljoj slici sektoru. Prioritet je razvoj politike o Evropskom zdravlju i bezbednošću postavljajući minimum standarde i težiti ka što je boljim raspoloživim standardima;

Osnovne tacke na stav EFZJS o razvoju u sektoru otpada u Evropi

- ⇒ Osnivanje Evropskog radnickog savjeta u transnacionalnim kompanijama za otpad. Nekoliko kompanije imaju Evropski radnicki savjet kao što je WMX, Ženral de Eauh, Lajonez de Eauh. EFZSJ treba da koordinira specifičan ulog sektora za otpad u ovim savjetima sudjelujući sa sindikatima. Prioritetni problem odnosi se na politiku zdravlja i bezbednosti;
- ⇒ Razvoj Evropskog socijalnog dijaloga sa odgovarajućim poslodavcima.

Zdravstvena i bezbedonosna politika

EFZSJ vjeruje da su visoke zdravstvene i bezbedonosne standarde u industriji garancija za poštovanje ekoloških propisa. Da bi se to postiglo bitno je sljedeće:

- ⇒ Otpad koji je rizican za zdravlje i bezbednost radnika, rizican je i za zdravlje stanovništva i ekologiji iako tu mogu postojati razlike na uticaj kategorija otpada na radnike, građane, ekologiji (na prim. toksican, mikrobiološki, klinicki otpad).
- ⇒ Glavno pravilo za efektivnu zdravstvenu i bezbedonosnu politiku je da radnici ne smiju dotaci otpad.
- ⇒ Treba uzeti u obzir zdravstvenu i bezbedonosnu pažnju tokom sve faze procesa rukovođenja otpada (sakupljanje, prevozi, odlaganje). Ova obaziranja su važna u odnosu na radnu organizaciju, mašinama, opremi itd.
- ⇒ Kompanije treba da obezbede zdravstvenu i bezbedonosnu obuku. Postoji potreba za transparentnošću u investiciji u zdravlje i bezbednosti.
- ⇒ Klauzula o zdravlju i bezbednosti u sporazumima Evropskog radnickog savjeta sa kompanijama za rukovođenje otpadom. Klauzula razvijena od strane Sindikata za transport i običnog radnika (Velika Britanija) može poslužiti kao model.
- ⇒ Problemi obuke i zdravlja i bezbednost bi trebale da su među pitanjima u diskusiji kod Evropskog socijalnog dijaloga.

Područja za dalje opšte EFZSJ poslove:

- da nastave istraživanja na razvoju u sektoru za otpad i naročito u odnosu na aktivnostima transnacionalnih kompanija;
- da uspostave kontakte sa Evropskom komisijom i Evropskim parlamentom;
- da razviju dokument o strategiji Evropskog sindikata;
- da uspostave kontakti sa eventualnim Evropskim organizacijama poslodavaca;
- da ispituju mogućnosti najboljih uputstava iz prakse;
- da doprinesu boljem protoku informacija između sindikata i sektora koji se odnosi na razvoj važnim za njih. Izdavanje biltena o sektoru za otpad je jedan način podrške na osnovu izvještaja sindikata.

Područja za dalji rad na pitanja zdravlja i bezbednost uključuju:

- Sakupljanje, obrada, prevoze i odlaganje klinickog otpada. Ovo se odnosi i na kolege koje rade u zdravstvenoj službi;
- Manualno rukovanje tovara (podizanje);
- Rizik sadržan u sortiranju i reciklaži otpada;
- EFZSJ će istražiti mogućnosti za konkretne projekte Evropske sindikalne federacije tehnickog biroa sindikata (TBS);
- Raspravi zdravstvenu i bezbedonosnu klauzulu sa odgovarajućim Evropskim radnickim savjetima.